

Nr 228

Av fröken Wetterström m. fl., om rationaliseringsåtgärder inom statsförvaltningen.

(Lika lydande med motion nr 171 i Första kammaren)

Den statliga verksamheten har med tiden ökat kraftigt. Antalet verksamhetsgrenar har blivit stort, och insatserna i form av personella och finansiella resurser är i dag betydande. I årets statsverksproposition föreslås utgifter på 38 535 miljoner kronor. Då detta belopp ställes i relation till den uppskattade bruttonationalprodukten för samma tidsperiod, nämligen ca 134 miljarder kronor, framstår vikten av att den statliga förvaltningen fungerar på ett så rationellt sätt som möjligt såsom uppenbar. Det är i hög grad angeläget att alla tillgängliga möjligheter utnyttjas till effektiv rationalisering inom det stora område som den statliga förvaltningen utgör och vars verksamhet finansieras av skattebetalare.

En intensifierad rationalisering av den statliga förvaltningen behöver inte innebära att man eftersträvar en nedskärning av sådan statlig verksamhet som allmänheten i olika avseenden har ett reellt behov av och som givetvis bör tillgodoses. Men för att disponibla personella och ekonomiska resurser i längden skall göra det möjligt för varje som nyttigt bedömd verksamhet att verkligen bli till gagn måste tillses att allt som är eller blir onyttigt rationaliseras bort.

Det är också angeläget att de anställdas kvalifikationer utnyttjas effektivt. Det är nämligen både dålig ekonomi och oklok personalpolitik att låta kvalificerad och dyr arbetskraft syssla med rutinuppgifter. Behovet av personal kan i vissa fall begränsas genom anlåtande av tekniska hjälpmedel, ofta även med en ekonomisk besparing som följd. Genom organisatoriska förändringar kan bl. a. dubbelarbete undvikas och samarbete förbättras, vilket innebär att effektiviteten ökar.

De i föregående stycke angivna exemplen på rationaliseringsåtgärder kan kompletteras med ett axplock ur de pågående och planerade rationaliseringsprojekten i 1967 års femårsplan för rationaliseringsverksamheten vid statskontoret. I denna återfinns bl. a. följande projekt: Centralisering av löneuträkning m. m. inom den civila statsförvaltningen; Organisationsundersökningar inom länsstyrelserna; Programbudgetering; Samordning av de statliga informationssystemen samt Den statliga materialprovningen. I femårsplanen redovisas 15 pågående och 7 nya projekt.

Mot bakgrund av den mycket stora omfattning den statliga förvaltningen har och den i förhållande till denna ringa rationaliseringsverksamhet, som

bedrivs av statskontoret och inom några andra verk och myndigheter, framstår det som angeläget att ytterligare åtgärder snarast vidtages, vilka syftar till att utnyttja de möjligheter till rationaliseringar som finns.

Statskontoret är centralmyndighet för den statliga administrativa rationaliseringen. I denna egenskap skall statskontoret befrämja, samordna och på olika sätt stimulera rationaliseringsverksamheten inom statsförvaltningen.

En av statskontorets huvuduppgifter beträffande denna verksamhet är att ställa skilda slag av specialister till förfogande för att stödja myndigheterna i deras rationaliseringsarbete. I 1967 års femårsplan framhåller statskontoret i fråga om planerade åtgärder t. o. m. budgetåret 1972/73 följande:

»Myndigheternas efterfrågan på konsultativa och rådgivande insatser från statskontoret överstiger väsentligt vad verkets personella resurser ger möjligheter till. Med den successiva inriktningen mot att utveckla generella rationaliseringstekniker och principiella lösningar inom ramen för statskontorets funktion som centralmyndighet blir möjligheterna för bistånd till enskilda myndigheter troligen mindre.»

Statskontoret anför vidare:

»Från dessa utgångspunkter har statskontoret eftersträvat att basera sin femårsplan på att den fast anställda personalen i stort sett skall bibehållas vid oförändrad nivå.»

Den intensifiering av rationaliseringsverksamheten som åsyftas i denna motion kan således ej förväntas komma till stånd inom statskontoret. Ej heller föreslås i årets statsverksproposition statskontorets rationaliseringsresurser bli nämnvärt utvidgade.

De resurser för rationalisering inom statsförvaltningen som i dag kan bedömas finnas tillgängliga under den kommande femårsperioden är som ovan framhållits begränsade och i förhållande till den statliga verksamhetens avsevärda omfattning alltför små. För att undersöka vilka möjligheter som finns att intensifiera rationaliseringen inom statsförvaltningen och hur denna verksamhet skall organiseras bör en parlamentarisk utredning tillsättas. Denna bör verkställa en översyn av hela statsförvaltningen och tillförsäkras bistånd från administrativ och ekonomisk expertis.

Med stöd av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att en parlamentarisk utredning med uppgift att föreslå effektiva rationaliseringsåtgärder inom den statliga förvaltningen tillsättes.

Stockholm den 23 januari 1968

Karin Wetterström (h)

Filip W. Fridolfsson (h) Tage Magnusson (h) Blenda Ljungberg (h)

i Borås